

Den Haag, 9 maart 2010

De Vaste Commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft mij per brief van 18 februari jl. verzocht een reactie te geven op een brief van de Stichting Nieuwe Vrije Agrarische Federatie (NVAF), gedateerd 2 december 2009.

Het is mij bekend dat er sprake is van een langdurig conflict tussen NVAF en het Productschap Tuinbouw (PT). NVAF en PT hebben regelmatig gesprekken gevoerd. Ook heeft NVAF met de drie bij de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie betrokken departementen (LNV, EZ en SZW) gesproken. De opmerkingen van NVAF dienen dan ook in dit licht te worden gezien.

De NVAF snijdt in haar brief een groot aantal thema's aan. Centraal staat echter het verzoek de informatie uit de brief «mee te nemen in uw overweging om de onwillige en achterhaalde product- en bedrijfs-schappen af te schaffen».

De NVAF heeft het manifest «Clusters in plaats van Schappen» in februari 2008 gepresenteerd. Op dat moment lag het wetsvoorstel tot wijziging van de Wbo in de Kamer ter behandeling.

In april 2009 is de Wet op de bedrijfsorganisatie (Wbo) gewijzigd. De wijziging is een uitvloeisel van de wens om het stelsel te moderniseren. Een van de belangrijkste nieuwe onderdelen van de wet is het draagvlakonderzoek dat de bedrijfslichamen vierjaarlijks moeten uitvoeren. Bij de wijziging van de wet heeft de Sociaal-Economische Raad (SER), die toezicht houdt op de bedrijfslichamen, twee belangrijke nieuwe toezicht-taken erbij gekregen. Dit betreft het toezicht op de uitvoering van de Code Goed Bestuur als ook het toezicht op de uitvoering van de draagvlakonderzoeken door de bedrijfslichamen. De SER zal conform de Wbo ook elk jaar naast zijn verslag over de werkzaamheden een apart Toezichtverslag uitbrengen. Het eerst Toezichtverslag moet de SER mij vóór 1 april a.s. aanbieden. Het wetsvoorstel is op 18 september 2008 door de Tweede Kamer aangenomen en is op 24 april 2009 in werking getreden.

De Wet op de bedrijfsorganisatie legt het initiatief voor het oprichten en opheffen van bedrijfslichamen bij het (georganiseerde) bedrijfsleven. Geen van de geledingen van het Productschap Tuinbouw heeft een signaal afgegeven dat het wenselijk is om het schap op te heffen. Ook wat de overige schappen betreft hebben mij geen signalen bereikt die zouden kunnen leiden tot het opheffen van het schap.

Gezien deze ontwikkelingen zie ik geen aanleiding om in te gaan op het voorstel van de NVAF om de bedrijfslichamen op te heffen zodat het door NVAF voorgestelde alternatief verder uitgewerkt kan worden.

De meeste opmerkingen die door NVAF worden gemaakt betreffen de Code Goed Bestuur en het toezicht op de bedrijfslichamen. Enkele punten betreffen zaken die de NVAF eigenlijk met het bestuur van het Productschap Tuinbouw zou moeten bespreken. Daarom kan ik niet op alle door NVAF genoemde punten een uitgebreide reactie geven. Hieronder ga ik kort in op de door NVAF aangevoerde punten.

Verzoek om de Code Goed Bestuur aan te passen

De Code Goed Bestuur is een code van de bedrijfslichamen. Dit betekent dat aanpassing van de code uitsluitend door de bedrijfslichamen kan worden gedaan. Het toezicht op de uitvoering van de Code is bij wet aan de SER opgedragen.

Bij AMvB (Stb. 2009, nr. 240) zijn de principes van goed bestuur uit de Code aangewezen en hebben zo een wettelijke verankering gekregen. Gelet op het waarborgen van goed bestuur dienen de bedrijfslichamen op grond van artikel 92a, eerste lid, van de Wbo zorg te dragen voor een zodanige organisatie en werkwijze, dat voldoende aandacht is geschonken aan democratische besluitvorming, transparante onderbouwing van vergoedingen en heffingen, integer handelen, publieke en transparante verantwoording, toegankelijke klachtenbehandeling en adequaat toezicht.

Verzoek om PT te dwingen de afspraken van het «afsprakendocument» na te leven

Het is niet aan de toezichthouder of departementen om partijen de dwingen een door hen gemaakte afspraak na te komen maar aan de rechter.

Het College van Beroep voor het bedrijfsleven te dwingen veel sneller tot uitspraak in rechtszaken te komen

De NVAF verzoekt de Vaste Commissie voor SZW om het College van Beroep voor het bedrijfsleven te dwingen veel sneller tot uitspraak in rechtszaken te komen.

De griffie van het College van Beroep voor het bedrijfsleven bepaalt of en zo ja, wanneer, welke rechtzaak wordt behandeld. Daarbij ga ik ervan uit dat het College van Beroep voor het bedrijfsleven de rechtszaken zorgvuldig behandelt in de tijd die zij daarvoor nodig heeft.

De minister van SZW wordt verzocht de schappen ernstig te berispen over het feit dat ze onvoldoende in de jaarverslagen rapporteren over de onderwerpen uit de Code

Het toezicht op de uitvoering van de Code is bij wet aan de SER opgedragen. De Toezichtkamer van de SER houdt toezicht op het functioneren van de schappen en beoordeelt onder andere jaarlijks de jaarverslagen van de schappen. Gelet op de afspraak dat de Code Goed Bestuur per 1 juli 2008 door de schappen volledig geïmplementeerd zou zijn, dienden de schappen in de jaarverslagen 2008 voor het eerst te rapporteren over de onderwerpen in het kader van goed schapsbestuur. De Toezichtkamer heeft er bij de desbetreffende schappen nadrukkelijk op aangedrongen volledig en juist te rapporteren.

De SER is tevens opgedragen verslag uit te brengen over de wijze waarop deze toezichtstaak wordt uitgevoerd (artikel 65 Wbo). Het eerste Toezichtverslag (over 2009) dient uiterlijk 1 april a.s. aan de Minister van SZW te worden aangeboden.

Landbouwschap is niet volgens de Wbo opgericht

Het Landbouwschap is opgericht conform de Wbo zoals deze in de periode van oprichting gold. De draagvlaktoets is eerst in april 2009 in de wet opgenomen. Deze draagvlaktoets biedt de mogelijkheid aan ondernemers zich uit te spreken over het bedrijfslichaam. Van een dergelijke toets was dus geen sprake bij het oprichting van het Landbouwschap.

Verzoek uit te zoeken wat het PT doet met de exorbitante reserves, onafhankelijk onderzoek doen naar de beleggingsactiviteiten en het complete financiële beleid, PT te dwingen de reserves rigoureuus af te bouwen en te gebruiken voor een stimuleringsfonds

Het toezicht op de financiën van de bedrijfslichamen is bij wet aan de SER opgedragen. De SER toetst aan het recht en het belang van de desbetreffende sector. Bedrijfslichamen zijn autonome lichamen. Het is niet aan de SER of aan ministers om te beslissen over bijvoorbeeld het instellen van een stimuleringsfonds. De SER heeft met PT een tijdpad afgesproken om de reserves onder de maximale norm van 100 procent te laten uitkomen.

Draagvlaktoets, representatieve steekproef en frequentie

De draagvlakonderzoeken zijn in de Wbo gekomen bij de wetwijziging van april 2009. De eerste draagvlakonderzoeken zouden dus uiterlijk vier jaar na de wetwijziging moeten plaatsvinden.

De voorwaarden die de regering stelt aan de vormgeving en uitvoering van het onderzoek worden vastgelegd in een algemene maatregel van bestuur en ministeriële regeling. Ze gaan onder meer over de clustering van ondernemers binnen schappen en steekproeftrekking, de selectie van te onderzoeken activiteiten, de samenstelling en formulering van de vragenlijst, de veldwerkmethode en de rapportage van de resultaten. Naar verwachting zal de AMvB in 2010 in werking treden. De eerste draagvlakonderzoeken zoals bedoeld in artikel 69 van de Wbo dienen uiterlijk 2 jaar na inwerkingtreding van de AMvB te zijn afgerond. De AMvB wordt aan de TK ter inzage aangeboden.

De SER zal na elk onderzoek worden gevraagd hierover advies uit te brengen. In de beoordeling van de resultaten door de regering kunnen ook andere relevante gegevens worden meegenomen.

Over het geheel zal moeten gelden dat een ruime meerderheid van de ondernemers in de verschillende sectoren van een schap voorstander is van handhaving van het schap.

Overigens zal na een negatief oordeel het schap een hersteltermijn krijgen om de situatie te verbeteren. Een nieuw onderzoek, uit te voeren binnen twee jaar, kan leiden tot een definitief oordeel en eventueel opheffing van een schap.

De SER zal na elk onderzoek worden gevraagd hierover advies uit te brengen. In de beoordeling van de resultaten door de regering kunnen ook andere relevante gegevens worden meegenomen.

Communicatie met bedrijfsgenoten

In de Code goed bestuur is onder meer afgesproken dat de bedrijfsgenoten op de hoogte worden gesteld van de (nieuwe) activiteiten van het schap. Het is ook van belang voor de draagvlakonderzoeken, de ondernemers dienen immers zo goed mogelijk geïnformeerd te worden, zodat ze een gefundeerd oordeel kunnen vellen.

Onjuist uitgekeerde GMO subsidies

De GMO-subsidies vallen onder het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid, dat door het productschap in medebewind voor de minister van LNV wordt uitgevoerd. De medebewindstaken van de schappen vallen niet onder het toezicht van de SER. Dit medebewind staat los van het functioneren van PT als PBO-bedrijfslichaam. Afschaffing van de desbetreffende subsidies, die onderdeel zijn van de recentelijk hervormde gemeenschappelijke Europese marktordening in de sector groenten en fruit, is in het kader van de discussie die de NVAF over de rol en betekenis

van de PBO wenst te voeren niet aan de orde. Verder merk ik op dat over de uitvoering van enkele van deze GMO-subsidies weliswaar overleg plaatsvindt met de Europese Commissie maar dat dat nog niet betekent dat een terugvordering zal plaatsvinden, laat staan over welke uitgaven een eventuele terugvordering zich uit zou strekken. Nog los daarvan stel ik vast dat een en ander de vergaande en algemene suggestie van de NVAF dat het PT onzorgvuldig met financiële middelen omgaat niet kan dragen.

Subsidie Keurmerk Fair Flowers Fair Plants

Het gaat hier om een autonome financiële bijdrage van het PT dat binnen het door de EU goedgekeurde steunkader valt. Daarmee staat voor mij vast dat het hier niet gaat om concurrentievervalsende maatregelen. In dit verband is het vermeldenswaard dat de EU het project ook zelf heeft gesubsidieerd.

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
J. P. H. Donner